

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **98478** (13) **U**
(51) МПК (2015.01)
G01N 9/00

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: u 2014 12868	(72) Винахідник(и): Шпирко Григорій Миколайович (UA), Гаврилко Петро Петрович (UA), Шаповал Світлана Леонідівна (UA), Павліш Лариса Олегівна (UA), Гаврилко Леся Петрівна (UA), Дудинська Вікторія Василівна (UA), Бандурин Юрій Анатолійович (UA)
(22) Дата подання заявки: 01.12.2014	
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: 27.04.2015	
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 27.04.2015, Бюл.№ 8	(73) Власник(и): УЖГОРОДСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ, вул. Коритнянська, 4, м. Ужгород, 88000 (UA)

(54) СПОСІБ ВИЗНАЧЕННЯ ГУСТИНИ МАТЕРІАЛУ

(57) Реферат:

Спосіб визначення густини матеріалу включає розташування зразка матеріалу в ємність з відомим об'ємом порожнини, визначення маси зразка та розрахунок густини матеріалу як відношення маси зразка матеріалу до його об'єму. Зразок матеріалу розташовують всередині трубки з постійною формою та відомим поперечним перерізом порожнини і відкритими торцями таким чином, що порожнина трубки заповнена повністю досліджуванним матеріалом, зважують ємність з матеріалом і без нього і вираховують масу зразка матеріалу.

UA 98478 U

Корисна модель належить до методів визначення фізичних параметрів матеріалів і може бути використана при визначенні густини речовин з незначною твердістю або пастоподібних речовин, зокрема харчових продуктів, їх компонентів або харчової сировини.

Відомий спосіб визначення густини матеріалів методом гідростатичного зважування [1], який застосовують для визначення густини твердих матеріалів, здебільшого при наявності зразків невизначеної геометричної форми. Спосіб включає зважування зразка матеріалу на повітрі і зануреного в рідину з відомою густиною, і визначення об'єму зразка по результатах зважувань.

Недоліком описаного способу є обмеженість застосування, оскільки він придатний для визначення густини лише твердих матеріалів.

Відомий також спосіб визначення густини матеріалу, який включає розміщення досліджуваного матеріалу, рідини або суміші рідини з частинками твердої фази, в пікнометр, який виготовлений у вигляді ємності з відомим об'ємом, зважування порожнього та заповненого досліджуваним матеріалом пікнометра і визначення густини матеріалу як відношення його маси до об'єму [2]. Описаний спосіб дає змогу визначати густину при незначних кількостях матеріалу.

Недоліком описаного способу є обмеженість застосування, обумовлена необхідністю заповнення об'єму пікнометра досліджуваним матеріалом через вузьку горловину пікнометра.

Задачею корисної моделі є розширення можливостей способу, зокрема забезпечення визначення густини коренеплодів.

Поставлена задача вирішується тим, що у відомому способі визначення густини матеріалу, який включає розташування зразка матеріалу в ємність з відомим об'ємом порожнини, визначення маси зразка та розрахунок густини матеріалу зразка як відношення його маси до об'єму, згідно з корисною моделлю, зразок матеріалу розташовують всередині трубки із сталою формою та відомою площею поперечного перерізу порожнини таким чином, що порожнина трубки заповнена повністю досліджуваним матеріалом, зважують ємність з матеріалом і без нього, і по різниці ваги визначають масу зразка.

Постійна форма і відома величина площі поперечного перерізу вздовж ємності дає змогу заповнювати порожнину ємності врізанням в об'єкт, що досліджується, якщо його твердість незначна і піддається різанню без руйнування середньої частини. До таких матеріалів належать, в основному, об'єкти рослинного походження, зокрема, однорідні фрагменти коренеплодів та фруктів. Застосування пікнометричного методу та методу гідростатичного зважування передбачає контакт поверхні зразка з робочими рідинами, які застосовуються в цих методах, що може спричинити поверхневу взаємодію з соками цих речовин і як наслідок недостатньо достовірні результати.

Наводимо приклади здійснення запропонованого способу.

Приклад 1. Визначали густину картоплі сорту "Рів'єра".

Як ємність для досліджуваного зразка використали сталю трубку з круглим поперечним перерізом внутрішнім діаметром 12,0 мм та довжиною трубки 20,0 мм. Торці трубки орієнтовані перпендикулярно її осі. Стінка трубки з одного боку загострена ззовні для зменшення ймовірності деформації зразка при вирізання. В результаті трьох дослідів отримали значення густини 0,988, 1,006 та 1,002 г/см³.

Приклад 2. Визначали густину стиглого яблука сорту "Джонатан" (Jonathan apples).

Як ємність контейнера використали сталю трубку з діаметром поперечного перерізу порожнини 10,0 мм та довжиною 25,0 мм. По результатах трьох визначень отримали значення густини 0,749, 0,758, та 0,754 г/см³.

Таким чином, запропонований спосіб забезпечує необхідну відтворюваність результатів і може бути застосований для визначення густини матеріалів з незначною твердістю.

Джерела інформації:

1. ДСТУ ГОСТ 18481: 2009.
2. ГОСТ 22524.

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

Спосіб визначення густини матеріалу, який включає розташування зразка матеріалу в ємність з відомим об'ємом порожнини, визначення маси зразка та розрахунок густини матеріалу як відношення маси зразка матеріалу до його об'єму, який **відрізняється** тим, що зразок матеріалу розташовують всередині трубки з постійною формою та відомим поперечним перерізом порожнини і відкритими торцями таким чином, що порожнина трубки заповнена повністю досліджуваним матеріалом, зважують ємність з матеріалом і без нього і вираховують масу зразка матеріалу.

Комп'ютерна верстка І. Мироненко

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Василя Липківського, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601